

Thesis Title Negotiating “Poverty”: Poor Urban Women in a Slum Community in Ho Chi Minh City and the Challenge to Their Invisibility

Author Ms. Do Bich Diem

Degree M.A. (Sustainable Development)

Thesis Advisory Committee

Lect. Dr. Pinkaew Laungaramsri	Chairperson
Lect. Dr. Chusak Wittayapak	Member
Asst. Prof. Dr. Jamaree Chiengthong	Member

Abstract

This research is an investigation into livelihood of poor urban women in a slum community along Lo Gom canal in District 6 of Ho Chi Minh City, Vietnam. Within the various slum communities with different complexity within Ho Chi Minh City, the largest city of the whole nation, this study is a case study about the poor urban women and their involvement in the state’s project as a challenge to their invisibility.

Therefore, the research aims to identify how the notion of “poverty” has been constructed in Vietnam from diverse social actors. It also has the objective to investigate the impacts from the intervention of the government’s Urban Upgrading and Relocation Project on the poverty situation in Ho Chi Minh City. In addition, the understanding of how government, academics, and non-governmental organizations (NGOs) have organized and arranged the project, and who are involved in the project is a challenge to the question of the poor’s exclusion, especially poor women. In relation to the new keyword of “sustainable development”, the urban environmental policy should be a consequence in terms of women’s economic development and sustainability. Hence, gender study is another consideration in this thesis. The investigation of gender relations and women’s networks in slum community help to understand the poor women’s role in family as well as the cultural domination from a patriarchal system.

Slum communities in Ho Chi Minh City have been settled abreast with the history of the city as a colony. Over 300 vicissitude years of historical change since its first discovery and reclamation, the urban development of the city has been greatly

influenced by its colonial role as “forced urbanization” serving for the political and economic interest and exploitation of French, and then a “false luxurious city” for the political purpose of America. Poverty and slum communities can not exist in isolation but rather as a consequence of hyper-speed urbanization both in the past and present, the development process of globalization, and market economy. Thus, the study identified that the construction of the notion of “poverty” has changed through historical times. It is the domination of Western ideology in defining and identifying the poor on the basis of a poverty line and estimation of different actors as well. Since then, poverty was viewed as the primary cause of the pollution to the environment in the urban areas.

As a result of the government’s assumption, slum communities along the canal have been objected to being upgraded and relocated to have a good view for the city. However, the Urban Upgrading and Relocation Project tends to focus more on the effects rather than the structural cause of problems. Regarding the social networks and labor relationship in slum, it was found that the daily practice in production for economic generation of the poor in slum communities has a close interrelationship with the economic sector of the city. From the qualitative and quantitative analysis, it was understood that the poor’s constant unemployment is because of their lack of access to jobs. The informal sector has a very important role in income earning, especially for poor women. However, if entering the informal economy in the urban sector the women may face an unstable job market, insecurity in wage, access, legal status, etc.

In the slum community, the poor women play a very active role in domestic and economic work. The combination and interrelation of those two kinds of jobs of women in the findings reveal that poor urban women are very active. They participate in the Savings and Credit Project with the hope to improve their household status for a better life. Yet, who gains benefit and who are excluded from the project is still in question.

Hence, this study suggested that the government should pay more attention to the local poor’s network, equally provide the service and opportunity for jobs. In launching the project which seems to break down the slum community, the local authority should be careful in their implementation and reduce the least interventionist policies for the removal of the poor’s housing. Moreover, the compensation and new settlement are also concerned in this study.

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การต่อรองในการนิยามเรื่อง “ความยากจน”: หญิงยากจนในชุมชนแออัดแห่งหนึ่งในนครโฮจิมินห์ และการท้าทายต่อการไร้ความมีตัวตน

ผู้เขียน นางสาว โศ บิช เยียม

ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาอย่างยั่งยืน)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

อาจารย์ ดร.ปิ่นแก้ว เหลืองอร่ามศรี

ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร.ชูศักดิ์ วิทยาก็ค

กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จามะรี เชียงทอง

กรรมการ

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการสำรวจถึงวิถีชีวิตของหญิงยากจนในชุมชนแออัดแห่งหนึ่งริมคลองลอกโกม (Lo Gom canal) ในแขวง 6 ของนครโฮจิมินห์ ประเทศเวียดนาม ท่ามกลางชุมชนแออัดหลายแห่ง ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและความแตกต่างปรากฏอยู่มากมายในนครโฮจิมินห์ ซึ่งเป็นเมืองที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ การศึกษาชิ้นนี้เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับหญิงยากจนในเมือง และการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการของรัฐเพื่อท้าทายต่อกระบวนการสร้างการไร้ความมีตัวตนของพวกเธอ

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นถึงการที่แนวความคิดในการนิยามเรื่อง “ความยากจน” ถูกสร้างขึ้นในเวียดนามโดยตัวแสดงต่างๆ ทางสังคม งานชิ้นนี้ยังมีจุดประสงค์ที่จะสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการแทรกแซงต่อสถานการณ์ความยากจนในนครโฮจิมินห์ โดยโครงการยกระดับและปรับย้ายชุมชนเมืองของรัฐบาล นอกจากนี้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมุมมองของรัฐบาล นักวิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดการโครงการ และผู้ที่ถูกทำให้เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการดังกล่าว ก็ยังมีส่วนในการท้าทายต่อประเด็นคำถามในเรื่องของการกีดกันคนยากจนโดยเฉพาะคนยากจนที่เป็นผู้หญิง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็น “การพัฒนาที่ยั่งยืน” นั้น นโยบายสิ่งแวดล้อมของชุมชนเมืองควรจะเป็นผลมาจากการพัฒนาและความยั่งยืนของเศรษฐกิจของผู้หญิง ดังนั้น เพศสภาพศึกษาจึงเป็นข้อพิจารณาอีกประเด็นหนึ่งในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ การสำรวจในเรื่องเพศสภาพและความสัมพันธ์ และเครือข่ายของผู้หญิงในชุมชนแออัดมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจบทบาทของผู้หญิงยากจนในครอบครัว รวมไปถึงการครอบงำทางวัฒนธรรมในระบบที่ผู้ชายเป็นใหญ่อีกด้วย

ชุมชนแออัดได้ตั้งรกรากขึ้นพร้อมๆ กับประวัติศาสตร์ของนครโฮจิมินห์ในฐานะที่เป็นเมืองอาณานิคม ท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนตลอดช่วงเวลาว่า 300 ปี ในประวัติศาสตร์ของความเปลี่ยนแปลงตั้งแต่การค้นพบและการบุกเบิกที่ดิน การพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมืองของนครโฮจิมินห์ ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากบทบาทของเจ้าอาณานิคมในฐานะที่เป็น “การทำให้เป็นชุมชนเมืองโดยการบังคับ” เพื่อผลทางการเมืองและเศรษฐกิจและการหาประโยชน์ของฝรั่งเศสและภายหลัง “เมืองแห่งความฟุ่มเฟือยที่ผิดพลาด” เพื่อจุดประสงค์ทางการเมืองสำหรับชาวอเมริกัน ความยากจนและชุมชนแออัดไม่อาจที่จะดำรงอยู่ได้ด้วยตนเอง หากแต่เป็นผลมาจากการเร่งรัดทำให้เป็นชุมชนเมืองอย่างรวดเร็วทั้งในอดีตและปัจจุบัน นั่นคือกระบวนการพัฒนาของโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจแบบตลาด ดังนั้น การศึกษาขั้นนี้ระบุว่า การให้นิยามเรื่อง “ความยากจน” ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาในประวัติศาสตร์ สิ่งนี้เองคือการครอบงำโดยแนวความคิดของตะวันตกในการให้นิยามความหมายและชีวิตคนยากจนบนพื้นฐานของเส้นความยากจน และการประเมินจากตัวแสดงต่างๆ ตั้งแต่นั้นมา ความยากจนจึงถูกมองว่าเป็นสาเหตุของมลภาวะในสิ่งแวดล้อมของสังคมเมือง

ผลลัพธ์ของสมมติฐานของรัฐบาลในกรณีนี้คือ ชุมชนแออัดริมคลองถูกคัดค้านจากการได้รับการยกระดับและปรับย้ายเพื่อสร้างทัศนวิสัยที่ดีขึ้นของเมือง ถึงกระนั้นจุดสนใจของโครงการยกระดับและปรับย้ายชุมชนเมืองยังคงมุ่งไปยังผลลัพธ์มากกว่าสาเหตุเชิงโครงสร้างของปัญหา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายทางสังคมและความสัมพันธ์ของแรงงานในชุมชนแออัดนั้น การศึกษาพบว่ากิจกรรมในแต่ละวันเพื่อการผลิตทางเศรษฐกิจของคนยากจนในชุมชนแออัดมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างมากกับภาคธุรกิจของเมือง จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณและคุณภาพ พบว่าภาวะการว่างงานอย่างต่อเนื่องของคนยากจนนั้นมีสาเหตุเนื่องมาจากการขาดโอกาสในการเข้าถึงงาน ซึ่งภาคเอกชนมีส่วนสำคัญอย่างมากในการสร้างรายได้ของคนยากจน โดยเฉพาะผู้หญิง อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้หญิงเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจของเอกชนในเมือง พวกเธอเหล่านั้นมักจะต้องเผชิญกับตลาดงานที่ไร้ความมั่นคง ค่าแรงที่ไม่แน่นอน โอกาสของการเข้าถึงงาน และสถานะสภาพทางกฎหมาย

ในชุมชนแออัด หญิงยากจนมีบทบาทขับเคลื่อนอย่างสำคัญต่อกิจกรรมทั้งในครอบครัวและในเชิงเศรษฐกิจ งานศึกษาขั้นนี้พบว่า ผู้หญิงยากจนในเมืองมีส่วนอย่างมากในการผสมผสานและสร้างความสัมพันธ์ของงานของผู้หญิงทั้งสองอย่างข้างต้น พวกเธอเข้าร่วมในโครงการ

ออมทรัพย์และสิ้นเชื้อ ด้วยความหวังที่จะปรับปรุงที่อยู่อาศัยและสร้างชีวิตที่ดีขึ้น แต่กระนั้น ใครที่ได้รับผลประโยชน์และใครที่ถูกละทิ้งออกจากโครงการยังคงเป็นคำถามอยู่ต่อไป

ดังนั้น งานชิ้นนี้เสนอว่ารัฐบาลควรจะให้ความสำคัญมากขึ้นต่อเครือข่ายคนจนท้องถิ่น พร้อมๆ ไปด้วยการจัดการให้บริการและโอกาสการทำงานอย่างเท่าเทียม ในการเริ่มดำเนินโครงการที่อาจจะมีผลต่อการสลายชุมชนแออัด องค์กรท้องถิ่นควรจะมีมติระงับในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และลดการดำเนินนโยบายแทรกแซงในการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยของคนจนเหนืออื่นใด การจ่ายค่าทดแทนและการจัดพื้นที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ ก็เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจเช่นกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved